REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 01 473 55 31
E: gp@zagovornik-rs.si

UREDNIŠTVO portala SOBOTAINFO.COM
(Odgovorna urednica ANJA VUČKIČ)
E-pošta: **urednik@sobotainfo.com**

Številka: **0700-6/2019/3**
Datum: 22. 1. 2019

Zadeva: PRIPOROČILO ZAGOVORNIKA NAČELA ENAKOSTI

Spoštovani,

dne 22. 1. 2019 je Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) prejel **anonimen predlog za obravnavo diskriminacije**. V njem anonimna oseba navaja, je **g. Jože Sukič** pod psevdonimom **»Zavedni«** komentiral **članek »Madžari prodajajo nalepke, na katerih je del njihove države Prekmurje«** (https://sobotainfo.com/novica/lokalno/madzari-prodajajo-nalepke-na-katerih-je-del-njihove-drzave-tudi-prekmurje/456443) na spletnem portalu **Sobotainfo.com** na način, v katerem je prepoznati **spodbujanje sovraštva, nestrpnosti, nepriznavanja drugih narodnosti** (konkretno madžarske) v Republiki Sloveniji. S takšnimi komentarji naj bi **poniževal slovenske državljane madžarske narodnosti**. Predlagatelj jih označi kot **nadlegovanje** in **pozivanje k diskriminaciji**, izraža pa tudi **skrb za otroke** (ki berejo takšne komentarje).

Podobno prijavo je Zagovornik prejel v mesecu decembru 2018 zaradi komentarjev iste osebe na portalu **Lendavainfo.com.** Prav tako je uredništvu tega portala Zagovornik poslal podobno priporočilo, na podlagi katerega je uredništvo tudi ukrepalo **zoper taisto osebo**, ki je na enak način v določenih svojih komentarjih **kršila prepoved diskriminacije**.

*

Zagovornik načela enakosti ugotavlja dejansko stanje glede možnega obstoja diskriminacije v konkretni zadevi na podlagi z njo povezanih razpoložljivih podatkov ter ključnih določil, ki jih vsebuje **Zakon o varstvu pred diskriminacijo** (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD).

V 4. členu ZVarD je **diskriminacija** opredeljena kot vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Diskriminacija zaradi katere koli osebne okoliščine je prepovedana. Med **osebne okoliščine**, skladno s 1. členom ZVarD štejejo tudi **narodnost** oz. **etnično poreklo** in **jezik**.

Najbolj prepoznana **oblika diskriminacije** je neposredna diskriminacija, ki obstaja, če je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno, kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb. Posredna diskriminacija obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe, razen če ta določba, merilo ali praksa objektivno temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in nujno potrebna. Poleg teh dveh oblik pa kot diskriminacijo lahko prepoznamo še nadlegovanje, tudi spolno, navodila za diskriminacijo, pozivanje k

diskriminaciji in povračilne ukrepe oz. viktimizacijo (po določilih od 6. do 11. člena ZVarD). **Nadlegovanje** je nezaželeno ravnanje, povezano s katero koli osebno okoliščino, ki ima **učinek** ali namen ustvarjati zastrašujoče, sovražno, **ponižujoče**, sramotilno ali žaljivo okolje za osebo in žali njeno dostojanstvo. **Pozivanje k diskriminaciji** pa pomeni vsako spodbujanje drugih oseb k dejanjem, katerih posledica je bila, je ali bi lahko bila diskriminacija po določbah tega ZVarD. K hujšim prepovedanim ravnanjem šteje zlasti podajanje ali širjenje rasističnih, versko, **narodnostno** in spolno **razlikovalnih pozivov**, napeljevanje, ščuvanje, hujskanje k sovraštvu in diskriminaciji ter širše javno pozivanje, ki spodbuja k diskriminaciji. Kot diskriminacija je prepovedano tudi **javno opravičevanje** zapostavljanja ali **preziranja** oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin iz 1. člena tega zakona, kot tudi **opravičevanje idej o** prevladi ali **večvrednosti** osebe ali **skupine oseb z določenimi značilnostmi, ki izvirajo iz navedenih osebnih okoliščin nad tistimi, ki niso člani te skupine**. Tu gre v bistvu za tako razumljen **sovražni govor**[1].

V primerih, ko je diskriminacija večkratna zaradi več osebnih okoliščin hkrati, **množična, ko je diskrimininiranih več oseb hkrati**, dolgotrajna oziroma ponavljajoča se ali pa vsebuje ali bi lahko vsebovala težko popravljive posledice za diskriminirano osebo glede povzročitve škode njenemu pravnemu položaju, pravicam ali obveznostim, zlasti če je storjena **v razmerju do otrok** ali drugih slabotnih oseb, prepoznavamo po 12. členu ZVarD t.i**. hujše oblike diskriminacije**.

Diskriminacija se lahko dogaja **na različnih področjih družbenega življenja**, na katerih morajo sicer po 2. členu ZVarD državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb. Ta področja so med drugimi povezana tudi z **dostopom do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti** in preskrbo z njimi.

*

Zagovornik je na podlagi pregleda komentarjev g. Sukiča oz. osebe »Zavedni« (v nadaljevanju: g. Sukič), **ugotovil**, da obstaja velika verjetnost, da komentarji oz. izjave v komentarjih, ki jih uporablja g. Sukič, pomenijo **diskriminatorno ravnanje** v odnosu do državljanov madžarske narodnosti v Republiki Sloveniji, in sicer prav na način, ki ga ZVarD prepoznava kot **množično nadlegovanje** ter tudi **pozivanje k diskriminaciji** (oz. **sovražni govor**).

G. Sukič namreč v svojih komentarjih na članek **»Madžari prodajajo nalepke, na katerih je del njihove države Prekmurje«** (https://sobotainfo.com/novica/lokalno/madzari-prodajajo-nalepke-na-katerih-je-del-njihov e-drzave-tudi-prekmurje/456443) na spletnem portalu **Sobotainfo.** izjavlja **trditve o Madžarih na Slovenskem kot o skupnosti, ki ne prepoznava svoje prave genetske narodne osnove (po njegovem razumevanju je v bistvu slovanska), ki jo razume kot odločujočo determinanto za legitimizacijo priznavanja oz. nepriznavanja narodnostnih pravic v širši skupnosti.** Na tej podlagi **si sam jemlje pravico, da pripadnike madžarske narodne skupnosti opredeljuje s tem svojim razumevanjem narodnosti, ki pa lahko** (resno upoštevajoč navedbe anonimne osebe v predlogu za obravnavo diskriminacije in sodeč po odzivih drugih komentatorjev) **učinkujejo na te osebe tako, da zanje ustvarjajo ponižujoče, sramotilno in žaljivo okolje oz. da žalijo njihovo dostojanstvo**, saj jim ne priznava suverenih narodnih oz. narodnostnih pravic, temveč jih predstavi kot **manjvredne** v smislu tistih, ki da še niso doumeli prave resnice o svojem izvoru (šele to doumetje je namreč po razumevanju g. Sukiča odločilno za njihovo možno enakopravnost s Slovenci).

Zagovornik se s tem prepoznavanjem diskriminatornosti izjav v komentarjih g. Sukiča oz. tako izražane njegove nestrpnosti do slovenskih državljanov madžarske narodnosti ne spušča v samo možno kritično obravnavo njihove vsebine (saj to prepušča stroki, ki se ukvarja z vprašanji izvora narodov in narodnosti)**. Pri tem se zaveda spoštovanja svobode govora – da vsakdo pač lahko izrazi o neki temi svoje mnenje. Prav tako Zagovornik ne postavlja pod vprašaj upravičenosti ostrejše kritike možne narodnostne nestrpnosti Madžarov do pripadnikov drugih narodov** (na kar opozarja sam članek, v katerem je izpostavljeno nesprejemljivo etiketiranje

[1] »For the purposes of the application of these principles, the term "hate speech" shall be understood as covering all forms of expression which spread, incite, promote or justify racial hatred, xenophobia, anti-Semitism or other forms of hatred based on intolerance, including: intolerance expressed by aggressive nationalism and ethnocentrism, discrimination and hostility against minorities, migrants and people of immigrant origin.« (https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680505d5b)

avtomobilov z zemljevidom Velike Madžarske)**. Vendar pa način podajanja določenih vsebin v izjavah, namenjenih javnosti, ustvarja tudi učinek tega podajanja pri tistih, ki so predmet teh vsebin ali naslovniki teh izjav. Če nanje učinkuje žaljivo in če so te izjave bistveno povezane prav z njihovo določeno osebno okoliščino (kakor je to npr. madžarska narodnost), pomenijo te izjave kot množično nadlegovanje in tudi kot sovražni govor hujšo obliko diskriminacije.**

Javno informiranje preko spletnih portalov Zagovornik prepoznava kot vrsto področja javnega življenja v sklopu dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. V Republiki Sloveniji obstaja na tem področju **Kodeks regulacije sovražnega govora na slovenskih spletnih portalih**[2], ki ga je maja 2013 na podlagi izvedenega seminarja na temo sovražnega govora pripravil center Spletno oko, ki deluje pri Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani in katerega podpisniki so **vse večje medijske hiše v Republiki Slovenji** kot lastnice tudi svojih spletnih portalov. Kodeks sicer **ni pravno zavezujoč**, vendarle pa je za lastnike oz. urednike slovenskih spletnih portalov **zelo priporočljiv**. Izpostavlja **zavezanost k doslednemu moderiranju uporabniških vsebin v smeri opozarjanja uporabnikov[3] in interveniranja v primerih sovražnega govora** – z možnostjo prijave sovražnega govora s strani drugih uporabnikov in tudi s sprotnim brisanjem spornih komentarjev s strani moderatorjev spletnih portalov. Z namenom sprotnega spremljanja aktualnega dogajanja na tem področju in koordinacije se najmanj enkrat, lahko pa na pobudo članov tudi večkrat, sestaja **delovna skupina za regulacijo sovražnega govora na slovenskih spletnih portalih**.

V zvezi s tem Zagovornik opozarja na sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice *Delfi AS proti Estoniji,* v kateri je obravnavano vprašanje odgovornosti spletnih portalov za vsebine, ki jih objavljajo uporabniki. V sodbi je kot bistveno izpostavljeno to, da **pravice prizadetega posameznika oz. skupine prevladajo nad pravico tožnika do svobode izražanja**[4]. To poudarjamo prav iz razloga, zaradi katerega je Zagovornik kot odločilno pri ugotavljanju diskriminacije v primeru izjav v komentarjih g. Sukiča upošteval navedbe anonimne osebe v predlogu za obravnavo diskriminacije, na podlagi katerih je moč sklepati, da **izjave** g. Sukiča o pripadnikih madžarske narodnosti v Republiki Sloveniji **učinkujejo** nanje ponižujoče, sramotilno in žaljivo oz. da žalijo njihovo dostojanstvo. To potrjujejo tudi odzivi drugih komentatorjev članka.

*

Zagovornik ugotavlja, da se uredništvo portala Sobotainfo.com očitno zaveda pomembnosti kočljive problematike sovražnega govora in nestrpnosti, saj **sami** na strani svojega portala s povezavo **»Pravila komentiranja«** (https://sobotainfo.com/pravila-komentiranja) posebej **opozarjate** na to, ko navajate: »Izdajatelj si pridržuje **pravico izbrisa sporočil** ali **delov sporočil** in **spreminjanja naslovov sporočil**. Izbris je posebej verjeten v primerih, **ko je sporočilo problematično** s **pravnega vidika, žaljivo, napeljuje k nasilju** ali je oglasno.« Poleg tega ima **vsak bralec komentarja možnost**, da le-tega **oceni** (z všečkom ali nevšečkom) ter tudi **prijavi**. V tem duhu (ki kaže na relativno skladnost s Kodeksom regulacije sovražnega govora na slovenskih spletnih portalih) in izhajajoč iz predhodne obrazložitve vam tako **Zagovornik načela enakosti** skladno z drugo alinejo 21. člena ZVarD **priporoča**, da **še naprej skrbite za odpravljanje sovražnega govora in nestrpnosti na svojem portalu, posebej v komentarjih k objavljenim novicam oz. člankom**.

V primerih izjav g. Sukiča je Zagovornik prepoznal takšno nestrpnost do pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji kot množično nadlegovanje in prav tako sovražni govor v smislu posebne oblike pozivanja k diskriminaciji. Obe obliki sta kot diskriminacija

---

[2] https://www.spletno-oko.si/sites/default/files/kodeks_oblikovan_0.pdf

[3] Opozorila so mišljena predvsem kot napotilo na upoštevanje 297. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17), ki v prvem odstavku navaja, da se s kaznijo zapora do dveh let kaznuje, kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev.

[4] Eden vodilnih estonskih spletnih portalov Delfi je leta 2006 objavil novico o podjetju SLK (ki upravlja več trajektnih linij), ki je s svojimi ledolomilci uničilo več ledenih cest, ki so bile sicer dostopne z avtomobili. Po objavi članka se je v nekaj dnevih na portalu pojavilo blizu 200 komentarjev k novici. Večinoma so bili izrazito negativni, nekateri med njimi tudi zelo žaljivi. Estonsko sodišče je doseglo umik 20 spornih komentarjev, po pritožbi na prvostopenjsko sodišče glede zahtevane odškodnine (32.000 EUR) s strani odvetnika pa je višje sodišče spletnemu portalu določilo simbolno kazen 320 EUR. Pritožbo spletnega portala Delfi zoper to odločitev je Evropsko sodišče za človekove pravice zavrnilo (pri vsem skupaj je predvsem pomembna navedba omenjenega argumenta; (glej https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/sodbe-mednarodnih-sodisc/povzetki-sodb/; https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-155105#{"itemid":["001-155105"]}).

prepovedani. Tako vam Zagovornik **priporoča**, da **poskrbite, da tovrstne izjave omenjenega komentatorja strožje korigirate**. Obenem pa vas **pozivamo tudi k premisleku o možnosti dejanskega umika tistih komentarjev, ki so v smislu naše obrazložitve očitno diskriminatorni.**

Pri vsem tem vas Zagovornik še opozarja, da **je madžarska narodna skupnost posebej zaščitena skupina slovenskih državljanov** – tako z **Ustavo Republike Slovenije** v njenem **64. členu** kot s posebnim **Zakonom o samoupravnih narodnih skupnostih** (Uradni list RS, št. 65/94 in 71/17 – ZFO-1C) in z mednarodno **Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin**[5], ki jo je Republika Slovenija zakonsko ratificirala 25. 2. 1998. Ta v svojem 4. členu **prepoveduje vsako diskriminacijo, ki temelji na pripadnosti narodni manjšini**. V svojem 6. členu pa posebej navaja, da **pogodbenice spodbujajo duh strpnosti in medkulturnega dialoga** in sprejemajo učinkovite ukrepe za pospeševanje medsebojnega spoštovanja in razumevanja ter sodelovanja med vsemi osebami, ki živijo na njihovem ozemlju, ne glede na njihovo etnično, kulturno, jezikovno ali versko identiteto, **še zlasti v izobraževanju, kulturi in javnih občilih** (prvi odstavek). Obenem **se pogodbenice obvezujejo sprejeti ustrezne ukrepe za varstvo oseb, ki so lahko ogrožene zaradi diskriminacije ali pa so izpostavljene dejanjem diskriminacije, sovraštvu ali nasilju, do katerih prihaja zaradi njihove etnične, kulturne, jezikovne ali verske identitete** (drugi odstavek).

V pričakovanju vašega pozitivnega ukrepanja vas lepo pozdravljamo.

Pripravil/-a:

Aljoša Gadžijev
Svetovalec Zagovornika I,

Dr. Neža Kogovšek Šalamon
Vodja oddelka za ugotavljanje
diskriminacije in zagovorništvo

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
- naslovniku (e-pošta)
- zbirka dok. gradiva

[5] Svet Evrope jo je sprejel 1. 2. 1995 v Strasbourgu (glej http://www.svetevrope.si/sl/dokumenti_in_ publikacije/konvencije/157/).